

Konwencje genewskie, Genewa, 12 sierpnia 1949 r.

(Dz. U. z 1956 r., nr 38, poz. 171, załącznik)

Rozdział I

Postanowienia ogólne

Artykuł 2

Niezależnie od postanowień, które wejdą w życie już w czasie pokoju, Konwencja niniejsza będzie miała zastosowanie w razie wypowiedzenia wojny lub powstania jakiegokolwiek innego konfliktu zbrojnego między dwiema lub więcej niż dwiema Wysokimi Umawiającymi się Stronami, nawet gdyby jedna z nich nie uznała stanu wojny.

Konwencja będzie również miała zastosowanie we wszystkich przypadkach okupacji całości lub części terytorium jednej z Wysokich Umawiających się Stron, nawet gdyby ta okupacja nie napotkała żadnego oporu zbrojnego

Jeżeli jedno z Mocarstw w konflikcie nie jest stroną niniejszej Konwencji, Mocarstwa będące jej stronami pozostaną jednak nią związane w swych wzajemnych stosunkach. Będą one również związane Konwencją wobec powyższego Mocarstwa, jeżeli przyjmie [\[1\]](#) ono i stosuje jej

postanowienia.

Protokół dodatkowy do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (protokół I), Genewa, 8 czerwca 1977 r.

(Dz. U. z 1992 r., nr 41, poz. 175, załącznik)

Art. 1 Zasady ogólne i zakres stosowania

1. Wysokie Umawiające się Strony zobowiązują się do przestrzegania i zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu we wszystkich okolicznościach.

2. W przypadkach nie objętych niniejszym Protokółem i innymi umowami międzynarodowymi osoby cywilne i kombatanci pozostają pod ochroną i władzą zasad prawa międzynarodowego wynikających z ustalonych zwyczajów, zasad humanizmu oraz wymagań powszechnego sumienia.

3. Niniejszy Protokół, który uzupełnia Konwencje Genewskie

z 12 sierpnia 1949 roku o ochronie ofiar wojny, ma zastosowanie

w sytuacjach, o jakich mowa we wspólnym dla tych Konwencji artykule 2.

4. (...)

Sytuacje obejmują konflikty zbrojne, w których ludy walczą:

A) przeciw panowaniu kolonialnemu,

B) obcej okupacji,

C) przeciw reżimom rasistowskim,

wykonując swe prawo do samostanowienia zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych oraz w deklaracji w sprawie zasad prawa międzynarodowego dotyczących przyjaznych stosunków

i współpracy między państwami, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych.

KONFLIKTY NIEMIĘDZYNARODOWE

WSTĘP DO IV KONWENCJI HASKIEJ Z 1907 R.

ZANIM BARDZIEJ WYCZERPUJĄCY KODEKS PRAW WOJENNYCH BĘDZIE MÓGŁ BYĆ UŁOŻONYM, WYSOKIE UKŁADAJĄCE SIĘ STRONY UWAŻAJĄ SIĘ SKONSTATOWWAĆ, ŻE W WYPADKACH, NIEOBJĘTYCH PRZEPISAMI OBWIĄZUJĄCYMI, PRZYJĘTYMI PRZEZ NIE, LUDNOŚĆ I STRONY WOJUJĄCE POZOSTAJĄ POD OPIEKĄ I WŁADZĄ ZASAD PRAWA NARODÓW, WYPŁYWAJĄCYCH ZE ZWYCZAJÓW, USTANOWIONYCH MIĘDZY CYWILIZOWANYMI NARODAMI, ORAZ Z ZASAD HUMANITARNOŚCI I WYMAGAŃ SPOŁECZNEGO SUMIENIA (Tzw. Klauzula prof. F. Martensa).

Konwencje genewskie I-IV, Genewa,

12 sierpnia 1949 r.

(Dz. U. z 1956 r., nr 38, poz. 171, załącznik)

Artykuł 3

Gdyby na terytorium jednej z Wysokich Umawiających się Stron wybuchł konflikt zbrojny nie posiadający charakteru międzynarodowego, każda ze Stron w konflikcie będzie obowiązana stosować się przynajmniej do następujących postanowień:

1) Osoby nie biorące bezpośrednio udziału w działaniach wojennych, włącznie z członkami sił zbrojnych, którzy złożyli broń, oraz osoby, które stały się niezdolne do walki na skutek choroby, ran, pozbawienia wolności lub z jakiegokolwiek innego powodu, będą we wszelkich okolicznościach traktowane w sposób humanitarny, bez czynienia żadnej różnicy na ich niekorzyść z powodu rasy, koloru skóry, religii lub wiary, płci, urodzenia lub majątku ani z żadnych innych analogicznych powodów.

W tym celu są i pozostaną zakazane w stosunku do wyżej wymienionych osób w każdym czasie i w każdym miejscu:

a) zamachy na życie i nietykalność cielesną, a w szczególności zabójstwa we wszelkiej postaci, okaleczenia, okrutne traktowanie, tortury i męki;

b) branie zakładników;

c) zamachy na godność osobistą, a w szczególności traktowanie poniżające i upokarzające;

d) skazywanie i wykonywanie egzekucji bez uprzedniego wyroku, wydanego przez sąd należycie ukonstytuowany

i dający gwarancje procesowe, uznane za niezbędne przez narody cywilizowane.

2) Ranni i chorzy będą zbierani i leczeni.

Bezstronna organizacja humanitarna, jak Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, będzie mogła ofiarować swe usługi Stronom w konflikcie.

Strony w konflikcie będą się ponadto starały wprowadzić w życie w drodze układów specjalnych wszystkie lub niektóre z pozostałych postanowień niniejszej Konwencji.

Zastosowanie powyższych postanowień nie będzie miało wpływu na sytuację prawną Stron w konflikcie.

Artykuł 4

Mocarstwa neutralne będą stosowały przez analogię postanowienia niniejszej Konwencji do przyjętych na swoje terytorium lub internowanych na nim rannych i chorych, jak również do członków personelu sanitarnego i duchownego należącego do sił zbrojnych Stron w konflikcie, a także do zebranych zmarłych.

Artykuł 5

Niniejsza Konwencja będzie stosowana do osób podlegających ochronie [\[2\]](#), aż do chwili ich

ostatecznej repatriacji.

Protokół dodatkowy do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (protokół II), Genewa, 8 czerwca 1977 r.

(Dz. U. z 1992 r., nr 41, poz. 175, załącznik)

Wstęp

Wysokie Umawiające się Strony, przypominając, że zasady humanitarne zawarte w artykule 3 Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. stanowią podstawę poszanowania człowieka w wypadku konfliktu zbrojnego, nie mającego charakteru międzynarodowego;

przypominając także, że dokumenty międzynarodowe dotyczące praw człowieka stanowią podstawową ochronę człowieka; podkreślając potrzebę zapewnienia lepszej ochrony ofiarom powyższych konfliktów zbrojnych;

przypominając, że w wypadkach nie przewidzianych przez obowiązujące prawo międzynarodowe ludzie pozostają pod ochroną zasad ludzkości i wymagań społecznego sumienia, uzgodniły, co następuje:

Część I

Cele niniejszego protokołu

Artykuł 1

Materialny zakres stosowania

1. Niniejszy protokół, który rozwija i uzupełnia artykuł 3, wspólny dla Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r., nie zmieniając warunków jego zastosowania, ma zastosowanie do wszystkich konfliktów zbrojnych, które nie są objęte artykułem

1 Protokołu dodatkowego, dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I) i które toczą się na terytorium Wysokiej Umawiającej się Strony między jej siłami zbrojnymi a rozłamowymi siłami zbrojnymi lub innymi zorganizowanymi uzbrojonymi grupami, pozostającymi pod odpowiedzialnym dowództwem i sprawującymi taką kontrolę nad częścią jej terytorium, że mogą przeprowadzać ciągłe i spójne operacje wojskowe oraz stosować niniejszy protokół.

2. Niniejszy protokół nie ma zastosowania do takich wewnętrznych napięć i niepokoików, jak rozruchy, odosobnione i sporadyczne akty przemocy oraz inne działania podobnego rodzaju, które nie są uważane za konflikty zbrojne.

Artykuł 2

Osobowy zakres stosowania

1. Niniejszy protokół ma zastosowanie do wszystkich osób dotkniętych przez konflikt zbrojny określony w artykule 1, bez żadnych różnic na niekorzyść ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, religię lub wiarę, poglądy polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie lub jakiegokolwiek inne podobne kryteria (zwane dalej „różnicami na niekorzyść”).

2. Po zakończeniu konfliktu zbrojnego wszystkie osoby, które z powodów związanych z tym konfliktem zostały pozbawione wolności lub których wolność została ograniczona, jak również osoby, które po zakończeniu konfliktu doznały takiego traktowania z tych samych powodów, korzystają z ochrony postanowień artykułów 5 i 6 do końca pozbawienia lub ograniczenia wolności.

---

[1] Powinno być: uznaje.

[2] Opuszczono fragment zdania: które znalazły się we władzy Strony przeciwnej